

УДК 636.2.081 (477.8)

Федорович В.В., к.с.-г.н., старший науковий співробітник ©
Інститут розведення і генетики тварин НААН

ЖИВА МАСА ТА ЛІНІЙНИЙ РІСТ КОРІВ АЙРШИРСЬКОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Вивчено динаміку, середньодобових приростів, відносної швидкості росту, напруги росту та кратності збільшення живої маси корів айрширської породи в період їх вирощування в умовах західного регіону України. Досліджено лінійний ріст та вираховано індекси будови тіла повновікових тварин. Встановлено, що корови айрширської породи мають виражений молочний тип, вони були досить гармонійно розвинені як за живою масою, так і за промірами статей тіла.

Ключові слова: порода, корови, жива маса, середньодобові прирости, проміри статей тіла, індекси будови тіла.

Вступ. При веденні селекційно-племінної роботи з великою рогатою худобою основними вимогами до молодняку є інтенсивність його лінійного росту та живої маси [1, 2]. Проте, вчені вважають, що жива маса не повною мірою відображає інтенсивність росту тварин з віком. Більш повно про інтенсивність росту молодняку можна судити, врахувавши середньодобові та відносні прирости, напругу росту, кратність збільшення живої маси та лінійні проміри тварин [3, 4].

Матеріал і методи. Дослідження проведені в ТзОВ «Агрофірма «Угринів» Сокальського району Львівської області. Шляхом ретроспективного аналізу на основі даних первинного зоотехнічного обліку на 199 коровах айрширської породи, нами вивчено динаміку живої маси та середньодобових приростів, відносну швидкість росту, напругу росту та кратність збільшення живої маси корів у період їх вирощування, а також лінійні проміри та індекси будови тіла 86 повновікових тварин.

Живу масу корів у період їх вирощування визначали у віці 6, 12, 18 місяців при першому осіменінні та після першого отелення .

Для характеристики лінійного росту, екстер'єру та загального розвитку корів за допомогою мірної палиці, циркуля та мірної стрічки брали такі проміри: висоту в холці, висоту в спині, висоту в крижах, глибину грудей, ширину грудей, обхват грудей за лопатками, косу довжину тулуба (палицею), ширину в маклаках (клубах), обхват п'ястка. Шляхом співвідношення окремих промірів вираховували індекси будови тіла тварин [5].

Одержані результати досліджень обробляли методом варіаційної статистики за Н.А. Плохинским [6].

© Науковий консультант – доктор с.-г. наук Сірацький Й.З.
Федорович В.В., 2012

Результати дослідження. Найбільш об'єктивним показником загального розвитку тварин є їх жива маса. Піддослідні айрширські корови некрупні. Їх жива маса при народженні знаходилася в межах 25-32 кг. У 6-місячному віці вона становила в середньому 160,7, у 12-місячному – 261,7, у 18-місячному – 353,6, при першому осіменінні – 370,4 та після першого отелення – 459,1 кг (табл. 1). Коефіцієнт варіації даного показника залежно від віку тварини знаходився в межах 4,49-6,61 %.

Таблиця 1

Жива маса корів у період їх вирощування, кг (n=199)

Вік тварин	M±m, кг	σ	Cv, %
Новонароджені	29,1±0,14	1,93	6,61
6 міс.	160,7±0,75	10,52	6,54
12 міс.	261,7±1,12	15,82	6,04
18 міс.	353,6±1,41	19,91	5,63
I осіменіння	370,4±1,18	16,64	4,49
I отелення	459,1±2,04	28,79	6,27

За період від народження до 6-місячного віку жива маса тварин збільшилася у 5,5 раза або на 131,6 кг, від народження до 12-місячного віку – у 9,0 раза або на 232,6 кг і від народження до 18-місячного віку – у 12,2 раза або на 324,5 кг (табл. 2). Найбільші коефіцієнти варіації названого показника спостерігалися у період від народження до 6-місячного віку, а найменші – від народження до 18-місячного віку.

Таблиця 2

Кратність збільшення живої маси корів у період їх вирощування, рази (n=199)

Вік тварин, міс.	M±m, рази	σ	Cv, %
6	5,5±0,04	0,52	9,32
12	9,0±0,06	0,81	9,00
18	12,2±0,08	1,08	8,88

Важливим показником, за величиною якого можна характеризувати інтенсивність росту тварин, є середньодобовий приріст живої маси. Нами встановлено, що у корів айрширської породи у період їх вирощування вищеназаний показник з віком тварин зменшувався (табл. 3). Так, найвищі середньодобові прирости телиць були відмічені у період від народження до 6-місячного віку (723,1 г), а найнижчі – у період від 12- до 18-місячного віку (504,9 г). В цілому, за період вирощування від народження до 18-місячного віку цей показник становив 593,2 г.

Таблиця 3

Середньодобові прирости корів у період їх вирощування, г (n=199)

Віковий період, міс.	M±m, г	σ	Cv, %
0-6	723,1±4,17	58,87	8,14
6-12	554,9±2,74	38,66	6,96
12-18	504,9±3,04	42,87	8,49
0-12	637,3±3,10	43,72	6,86
0-18	593,2±2,60	36,75	6,19

Про напругу росту тварин у період їх вирощування можна судити за коефіцієнтами приросту живої маси (табл. 4). Найбільшим цей показник і його

мінливість виявилися у період від народження до 6-місячного віку телиць. З віком тварин напруга росту зменшувалася і у віковий період 12-18 місяців коефіцієнт просту живої маси становив всього 35,1 %.

Таблиця 4

Коефіцієнти приросту живої маси корів у період їх вирощування, % (n=199)

Віковий період, міс.	M±m	σ	Cv, %
0-6	452,2±3,66	51,63	11,37
6-12	62,9±0,27	3,76	5,97
12-18	35,1±0,21	3,02	8,58

Подібна картина спостерігалася і щодо відносної швидкості росту живої маси корів у період їх вирощування (табл. 5). Цей показник у віковий період з 12 до 18 місяців порівняно з періодом 0-6 місяців зменшився на 108,8 %. Мінливість названого показника з віком тварин зростала.

Таблиця 5

Відносна швидкість росту живої маси корів у період їх вирощування, % (n=199)

Віковий період, міс.	M±m, г	σ	Cv, %
0-6	138,7±0,34	4,86	3,51
6-12	47,8±0,15	2,18	4,55
12-18	29,9±0,15	2,18	7,28

Одним із основних показників, який характеризує породу тварин та напрям їх продуктивності, є екстер'єр. Піддослідні тварини в основному характеризувалися молочним типом будови тіла з добре вираженими молочними формами (табл. 6). Висота в холці у них становила в середньому 122,9, висота в спині – 121,2, висота в крижах – 125,3, глибина грудей – 63,9, ширина грудей – 40,1, обхват грудей за лопатками – 175,7, коса довжина тулуба – 142,5, ширина в клубках – 50,7 та обхват п'ястка – 18,7см.

Таблиця 6

Проміри статей тіла повновікових корів, см (n=86)

Назва проміру	M±m	σ	Cv, %
Висота в холці	122,9±4,48	5,80	4,72
Висота в спині	121,2±4,41	5,94	4,90
Висота в крижах	125,3±4,56	5,60	4,47
Глибина грудей	63,9±2,37	4,74	7,42
Ширина грудей	40,1±1,52	3,64	9,07
Обхват грудей за лопатками	175,7±6,43	10,31	5,87
Коса довжина тулуба	142,5±5,25	9,62	6,75
Ширина в маклаках	50,7±1,88	3,68	7,26
Обхват п'ястя	18,7±0,72	1,16	5,88

Абсолютний розвиток, пропорційність будови та співвідношення окремих частин тіла можна оцінити на основі індексів будови тіла тварин (табл. 7).

Таблиця 7

Індекси будови тіла повновікових корів, % (n=86)

Назва індексу	Величина показника, %	Назва індексу	Величина показника, %
Довгоногості	48,01	Глибокогрудості	51,99
Збитості	123,30	Умовний об'єм тулуба (за Ю.Полупаном (I))	461,66
Костистості	15,22	Умовний об'єм тулуба (за Ю.Полупаном (II))	350,24
Розтягнутості	115,95	Широкогрудості	32,63
Грудний	62,75	Важковаговості (за Г.Ланіною)	224,15
Масивності	142,96	Широтний (за Г.Ланіною)	29,04
Масивності за Дюрстом	36,51	Вираженості типу	22,09
Ейрисомії	34,21	Перерослості	101,95
Лептосомії	73,88	Масометричний (за Д.Віннічуком)	115,30
Округлості ребер	137,48	Навантаження на гомілку	27,20
Газогрудний	79,09	Крутореберності	70,79
Індекс статі	126,43		

Аналіз індексів будови тіла свідчить, що корови айрширської породи мають виражений молочний тип. Індекси масивності за Дюрстом, важковаговості, широтний і масометричний показують, що тварини були досить гармонійно розвинені як за живою масою, так і за промірами статей тіла. Вони мали досить добре розвинену грудку клітку.

Висновки. Встановлено, що з віком середньодобові прирости, відносна швидкість росту та коефіцієнти приросту живої маси корів айрширської породи у період їх вирощування знижувалися. Тварини мають виражений молочний тип. Вони гармонійно розвинені як за живою масою, так і за промірами статей тіла.

Література

1. Гавриленко М.С. Ріст телиць голштинської породи залежно від їхньої лінійної належності / М.С. Гавриленко, Н.В. Куновська // Розведення і генетика тварин. – 2005. – Вип. 38. – С. 136-138.
2. Федорович Є. Західний внутрішньопородний тип української чорно-рябої породи / Є.Федорович // Тваринництво України. – 2009. – № 4. – С. 22-23.
3. Заблудовський Є.Є. Селекційно-генетичні особливості онтогенезу чорно-рябої худоби / Є.Є. Заблудовський, В.І. Гринь // Науковий вісник ЛДАВМ ім. С.З. Гжицького. – Львів, 1999. – Вип. 3, Ч. 1. – С. 206-208.
4. Федоров В.И. Рост, развитие и продуктивность животных / В.И.Федоров. – Москва: Колос, 1973. – 276 с.
5. Сірацький Й.З. Екстер'єр молочних корів: перспективи оцінки і селекції. / [Й.З. Сірацький, Я.Н. Данилків, О.М. Данилків та ін.]. – Київ: Новий світ, 2001. – 146 с.

6. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н.А. Плохинский. – Москва: Колос, 1969. – 256 с.

Summary

V.V. Fedorovych

LIVE WEIGHT AND LINEAR GROWTH OF AYRSHIRE BREED OF COWS IN THE WEST UKRAINIAN AREA

It was studied the dynamic, daily average gains, the relative rate of growth, tension of growth and magnification of the live weight of Ayrshire cows during the growing term in the West Ukrainian area. The linear growth was analyzed and the indices of body built in full-grown animals were calculated. It was established that Ayrshire cows have well-defined milk type. They had harmoniously developed live weight and size of body parts.

Key words: *breed, cows, live weight, daily average gains, size of body parts, indices of body built.*

Рецензент – д.с.-г.н., професор Щербатий З.Є.